

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

25. juli 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 2002/47/EF – opfyldelse af aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse – indledning af sikkerhedshaverens insolvensbehandling – indtrædelse af fyldestgørelsesgrund – den finansielle sikkerhed indgår i konkursboet – forpligtelse til først at søge opfyldelse af fordringerne i den finansielle sikkerhed«

I sag C-107/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol) ved afgørelse af 24. februar 2017, indgået til Domstolen den 3. marts 2017, i sagen

»**Aviabaltika**« UAB

mod

»**Ūkio bankas**« AB, under likvidation,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz (refererende dommer), og dommerne C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe og C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 18. januar 2018,

efter at der er afgivet indlæg af:

- »Aviabaltika« UAB ved advokatas E. Baranauskas,
- »Ūkio bankas« AB ved advokatai T. Bairašauskas og D. Ušinskaitė-Filonovienė,
- den litauiske regering ved K. Dieninis, D. Kriaučiūnas, L. Bendoraitytė og R. Butvydytė, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved J. Rius, A. Nijenhuis og A. Steiblytė, som befuldmægtigede,

* Processprog: litauisk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. april 2018,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 1 og 5, og artikel 8 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/47/EF af 6. juni 2002 om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse (EFT 2002, L 168, s. 43), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/44/EU af 6. maj 2009 (EUT 2009, L 146, s. 37) (herefter »direktiv 2002/47«).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet under en sag mellem »Aviabaltika« UAB og »Ūkio bankas« AB vedrørende en påstand om betaling fremsat af banken Ūkio bankas mod Aviabaltika til fuldbyrdelse af aftaler om sikkerhedsstillelse indgået imellem disse parter.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Følgende fremgår af tredje betragtning til direktiv 2002/47:
»Der bør fastsættes en fællesskabsordning for sikkerhedsstillelse i form af værdipapirer og kontanter i henhold til aftaler om såvel pantsætning som overdragelse af ejendomsret, herunder genkøbsaftaler (repo'er). Dette vil bidrage til at gøre det finansielle marked mere integreret og omkostningseffektivt og det finansielle system i Fællesskabet mere stabilt, hvorved man fremmer den frie udveksling af tjenesteydelser og de frie kapitalbevægelser på det indre marked for finansielle tjenesteydelser. Dette direktiv vedrører navnlig bilaterale aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse.«
- 4 Direktivets artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer i stk. 1:
»I dette direktiv forstås ved:
[...]
c) »aftale om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning«: en aftale, ifølge hvilken en sikkerhedsstiller stiller finansiel sikkerhed som pant til eller til fordel for en sikkerhedshaver, og hvor sikkerhedsstilleren bevarer den fulde eller kvalificerede ejendomsret eller fuld adkomst til den finansielle sikkerhed, når panteretten er etableret
[...]
f) »relevante finansielle forpligtelser«: forpligtelser, der er sikret ved en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse, og som giver ret til kontant afregning og/eller levering af finansielle instrumenter
[...]
j) »likvidation«: kollektiv bobehandling, som indebærer realisation af aktiverne og fordeling af provenuet blandt kreditorerne, aktionærerne eller medlemmerne, og som indebærer indgriben fra administrative eller retslige myndigheder, herunder kollektive bobehandlinger, der afsluttes med en akkordordning eller en anden tilsvarende foranstaltning, uanset om bobehandlingen er en følge af insolvens eller er frivillig eller tvungen

[...]

- l) »fyldestgørelsesgrund«: misligholdelse eller en anden mellem parterne aftalt begivenhed, hvis indtræden i henhold til vilkårene i en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse eller ifølge en lovbestemmelse medfører, at sikkerhedshaveren har ret til at realisere eller tilegne sig en finansiel sikkerhed, eller at en bestemmelse om slutafregning (close-out netting) får virkning

[...]«

- 5 Artikel 4 i dette direktiv med overskriften »Fuldbydelse af aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at sikkerhedshaveren, når der opstår en fyldestgørelsesgrund, kan realisere finansiel sikkerhed, som er stillet i henhold til og i overensstemmelse med vilkårene i en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning, på en af følgende måder:

[...]

- b) kontanter, ved at modregne beløbet i eller anvende dette til at indfri de relevante finansielle forpligtelser

[...]

4. De i stk. 1 nævnte måder at realisere den finansielle sikkerhed på kan med forbehold af de vilkår, der er fastsat i aftalen om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning, ikke mødes med noget krav om:

- a) at der forud skal være givet meddelelse om den påtænkte realisation

[...]

5. Medlemsstaterne sikrer, at en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse kan få virkning i overensstemmelse med de i aftalen fastsatte vilkår, uanset om der indledes eller foregår likvidation eller saneringsforanstaltninger over for sikkerhedsstilleren eller sikkerhedshaveren.

[...]«

- 6 Direktivets artikel 8 med overskriften »Tilfælde, hvor visse insolvensbestemmelser ikke finder anvendelse« foreskriver:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse samt etablering af finansiel sikkerhed i henhold til sådanne aftaler ikke kan erklæres ugyldige eller annulleres eller omstødes alene på det grundlag, at aftalen om finansiel sikkerhedsstillelse er indgået, eller at den finansielle sikkerhed er stillet:

- a) på datoen for indledning af likvidation eller saneringsforanstaltninger, men forud for den retsafgørelse eller det dekret, der udløser denne indledning, eller
- b) i en nærmere fastsat periode forud for indledningen af likvidation eller saneringsforanstaltninger eller forud for afsigelsen af en retsafgørelse eller et dekret eller iværksættelsen af enhver anden foranstaltning eller enhver anden begivenheds indtræden under en likvidation eller saneringsforanstaltninger.

2. Medlemsstaterne sikrer, at når en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse eller en relevant finansiel forpligtelse er indgået, eller en finansiel sikkerhed er stillet på datoen for, men efter tidspunktet for indledningen af likvidation eller saneringsforanstaltninger, kan aftalen eller forpligtelsen kræves opfyldt og er bindende over for tredjemand, hvis sikkerhedshaveren kan bevise, at han ikke vidste eller burde vide, at der var indledt likvidation eller saneringsforanstaltninger.

[...]«

Litauisk ret

- 7 Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymas (Republikken Litauens lov om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse, herefter »den litauiske lov om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse«), som gennemfører direktiv 2002/47, bestemmer i artikel 2, stk. 8 og 32:

»8. Ved »aftale om finansiel sikkerhedsstillelse uden overdragelse af ejendomsret« forstås en aftale, ifølge hvilken en sikkerhedsstiller stiller finansiel sikkerhed til eller til fordel for en sikkerhedshaver, hvorved der stilles sikkerhed for opfyldelsen af den relevante finansielle forpligtelse, og hvor sikkerhedsstilleren bevarer den fulde eller kvalificerede ejendomsret til den finansielle sikkerhedsstillelse.

[...]

32. Ved »relevant finansiel forpligtelse« forstås en forpligtelse, der er sikret ved en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse, og som giver ret til kontant afregning og/eller levering af finansielle instrumenter og/eller aktiver, der er forbundet med disse finansielle instrumenter. [...]«

- 8 Artikel 9, stk. 3 og 8, i den litauiske lov om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse har følgende ordlyd:

»3. Sikkerhedshaveren har, når der indtræder en fyldestgørelsesgrund, ret til ensidigt at realisere finansiel sikkerhed, som er stillet i henhold til en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse uden overdragelse af ejendomsret, på en af følgende måder og i henhold til vilkårene i denne aftale:

[...]

- 2) når der er tale om kontanter, ved at modregne beløbet i eller anvende dette til at indfri de relevante finansielle forpligtelser.

[...]

8. En aftale om finansiel sikkerhedsstillelse får virkning på den i aftalen fastsatte dato, uanset om der indledes eller foregår likvidation eller saneringsforanstaltninger over for sikkerhedsstilleren eller sikkerhedshaveren.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 9 Den 10. oktober 2011 og den 16. august 2012 indgik Aviabaltika og banken Ūkio bankas to aftaler om sikkerhedsstillelse (herefter »aftalerne af 2011 og 2012«), på grundlag af hvilke der blev stillet sikkerhed til Aviabaltikas medkontrahenter. Aviabaltika stillede selv de midler, som blev indbetalt på en konto åbnet i selskabets navn hos Ūkio bankas, som sikkerhed for sine forpligtelser.

- 10 Aftalerne af 2011 og 2012 bestemte, at de midler, der blev indbetalt på denne konto i lighed med en fordring på genetablering af disse midler, blev givet til banken som sikkerhed for opfyldelsen af de forpligtelser, der fulgte af disse kontrakter, og skulle kvalificeres som finansiel sikkerhed som omhandlet i den litauiske lov om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse.
- 11 Ūkio bankas indgik efterfølgende aftaler om modgaranti med Commerzbank AG, hvorved Commerzbank stillede sikkerhed til State Bank of India, og sidstnævnte stillede sikkerhed til de endelige modtagere af disse garantier, dvs. Aviabaltikas medkontrahenter. Som sikkerhed deponerede Ūkio bankas midler svarende til beløbet for den sikkerhed, Commerzbank stillede.
- 12 Den 2. maj 2013 blev Ūkio bankas taget under insolvensbehandling ved Kaunas apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas, Litauen).
- 13 Da Aviabaltika ikke opfyldte sine forpligtelser over for sine medkontrahenter, som var de begunstigede parter i forhold til den sikkerhed, der var stillet i henhold til aftalerne af 2011 og 2012, måtte Commerzbank den 12. marts 2014 opfylde de forpligtelser, der fulgte af aftalerne om modgaranti, og debiterede en del af de midler, Ūkio bankas havde stillet som sikkerhed.
- 14 Den 28. oktober 2014 fastslog Kaunas apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas), at Aviabaltikas fordring på Ūkio bankas, der omfattede de midler, som banken i henhold til aftalerne af 2011 og 2012 havde modtaget som finansiel sikkerhedsstillelse, indgik i Ūkio bankas' passiver.
- 15 Ūkio bankas modregnede en del af de hævnninger, Commerzbank havde foretaget, i en forsikring, der var blevet udbetalt i henhold til de litauiske bestemmelser om forsikring af indskud, og som befandt sig på en anden af Aviabaltikas konti, i stedet for at modregne i de midler, som Aviabaltika havde overført til banken i henhold til denne sikkerhed. Ūkio bankas nedlagde derefter påstand om, at Aviabaltika blev tilpligtet at betale den resterende del af det beløb, der i henhold til aftalerne af 2011 og 2012 var skyldigt efter denne modregning, med tillæg af renter, til Ūkio bankas.
- 16 Ved dom af 14. december 2015 gav Kauno apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas) medhold i disse påstande. Ved afgørelse af 31. maj 2016 stadfæstede Lietuvos apeliacinis teismas (Litauens appeldomstol) denne dom. Disse retsinstanser fastslog, at aftalerne af 2011 og 2012 indeholdt en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse, som omfattede de midler, der i form af tilgodehavender befandt sig på den konto, der var åbnet i Aviabaltikas navn hos denne bank. Retsinstanserne fandt også, at disse midler efter indledningen af Ūkio bankas' insolvensbehandling var indgået i konkursboet, og at bankens ret til at disponere derover i henhold til national ret var begrænset af forbuddet mod at opfylde enhver forpligtelse, som ikke var opfyldt på datoen for indledningen af denne procedure. Aviabaltika iværksatte kassationsappel ved Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol).
- 17 Den forelæggende ret har anført, at Aviabaltika og Ūkio bankas har indgået en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra c), i direktiv 2002/47, og at en fyldestgørelsesgrund indtrådte, efter at sikkerhedshaverens, i det foreliggende tilfælde Ūkio bankas', insolvensbehandling var blevet indledt. Det må derfor navnlig afgøres, om sikkerhedshaveren kan kræve fuldbyrdelse af denne sikkerhed, således at sikkerhedshaveren kan kræve betaling af dennes fordring mod sikkerhedsstilleren, i det foreliggende tilfælde Aviabaltika, som følge af sidstnævntes manglende opfyldelse af de relevante finansielle forpligtelser.
- 18 Aviabaltika har gjort gældende, at Ūkio bankas for at opnå betaling af fordringen på grundlag af direktiv 2002/47 og navnlig direktivets artikel 4 skal anvende de midler, som Aviabaltika har overført til banken i henhold til denne sikkerhedsstillelse, og ikke andre af Aviabaltikas aktiver. Aviabaltika har derudover gjort gældende, at hvis der gives medhold i Ūkio bankas' påstande, vil Aviabaltika ikke kunne opnå tilbagebetaling af disse midler inden for rammerne af insolvensbehandlingen, og at selskabet derfor i praksis vil skulle betale Ūkio bankas beløbet for den finansielle garanti for anden

gang. Ūkio bankas har derimod gjort gældende, at disse midler i henhold til den nationale lovgivning om banker og om insolvens er indgået i konkursboet og ikke kan anvendes til at afvikle bankens egne forpligtelser. Banken har tilføjet, at den i henhold til dette direktiv som sikkerhedshaver har retten og ikke pligten til at anvende de midler, der er overført til dette formål, og at den kan vælge at søge dækning for sin fordring i andre af Aviabaltikas aktiver.

- 19 I henhold til den forelæggende rets oplysninger har en sikkerhedsstillelse af midler, der indestår på en bankkonto som finansiel sikkerhed, den virkning, at sikkerhedsstillelsen omfatter tilbagebetalingskravet vedrørende disse midler, idet ejendomsretten til midlerne er overgået til banken. Derudover finder de nationale bestemmelser vedrørende banker og insolvens, som førsteinstansen og appelretten har lagt til grund, anvendelse på en situation som den i hovedsagen omhandlede, herunder navnlig forbuddet mod at opfylde forpligtelser, der endnu ikke er opfyldt på datoen for indledningen af insolvensbehandlingen, som hindrer en realisation af denne sikkerhed og sikkerhedshaverens faktiske anvendelse deraf. Den forelæggende ret har fremhævet, at hvis sikkerhedsstilleren er forpligtet til at opfylde de relevante finansielle forpligtelser ved hjælp af sine øvrige aktiver grundet denne manglende opfyldelse, vil sikkerhedsstilleren i praksis blive forhindret i at opnå tilbagebetaling af denne sikkerhed af bestemmelserne om insolvens.
- 20 Det er under disse omstændigheder, at Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol) har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 4, stk. 5, i direktiv 2002/47[...] fortolkes således, at medlemsstaterne pålægges en forpligtelse til at indføre bestemmelser om, at finansiel sikkerhedsstillelse ikke inkluderes i de tilbageværende aktiver efter sikkerhedshaverens insolvens (en bank under likvidation)? Er medlemsstaterne med andre ord forpligtet til at indføre bestemmelser om, at en sikkerhedshaver (en bank) de facto bør kunne opnå fyldestgørelse af sin fordring, for hvilken der er stillet finansiel sikkerhed (penge på en konto i banken og en ret til at gøre krav på disse penge), selv om fyldestgørelsesgrunden opstod efter indledningen af likvidationen af sikkerhedshaveren (banken)?
- 2) Skal artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47[...] systematisk fortolkes således, at sikkerhedsstilleren får ret til at kræve, at sikkerhedshaveren (banken) primært opnår fyldestgørelse af sine fordringer, for hvilke der er stillet finansiel sikkerhed (penge på en konto i banken og en ret til at gøre krav på disse penge), ved brug af den finansielle sikkerhedsstillelse og følgelig, således at sikkerhedshaveren pålægges en forpligtelse til at opfylde dette krav på trods af indledningen af likvidation af sikkerhedshaveren?
- 3) Hvis det andet spørgsmål skal besvares benægtende, og sikkerhedsstilleren dækker sikkerhedshaverens fordring, for hvilken der er stillet finansiel sikkerhed, ved brug af sikkerhedsstillerenes andre aktiver, skal bestemmelserne i direktiv 2002/47[...], navnlig artikel 4 og 8, [da] fortolkes således, at sikkerhedsstilleren også burde have været omfattet af en undtagelse fra ligebehandling af sikkerhedshaverens (banken) kreditorer ved likvidation, og således, at sikkerhedsstilleren skulle have forrang for andre kreditorer ved likvidation med henblik på inddrivelse af den finansielle sikkerhedsstillelse?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 21 Den forelæggende ret ønsker med det første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 5, i direktiv 2002/47 skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne at indføre bestemmelser, der gør det muligt for en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiel

sikkerhedsstillelse i form af pantsætning at inddrive sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed, når fyldestgørelsesgrunden er indtrådt, efter at sikkerhedshaveren er taget under insolvensbehandling.

- 22 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, er det den forelæggende rets opfattelse, at den i hovedsagen omhandlede finansielle sikkerhed er indgået i Ūkio bankas, sikkerhedshaverens, konkursbo, og at den grundet et forbud mod opfyldelse i henhold til national ret ikke kan fuldbyrdes for faktisk at sikre inddrivelsen af sikkerhedshaverens fordring. Det forekommer således, at en sådan situation i praksis har til følge, at sikkerhedsstilleren forpligtes til at betale sikkerhedshaveren beløbet for denne sikkerhed, der er omfattet af insolvensbehandlingen, to gange.
- 23 Det fremgår først og fremmest utvetydigt af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2002/47, at medlemsstaterne er forpligtet til at foreskrive en retlig ramme, der sikrer, at en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse kan få virkning i overensstemmelse med de i aftalen fastsatte vilkår, uanset om der indledes eller foregår en insolvensbehandling af sikkerhedsstilleren eller sikkerhedshaveren. Denne bestemmelse tager udtrykkeligt sigte på aftalens to parter, uden at der for så vidt angår aftalens fuldbyrdelse sondres mellem, hvorvidt en sådan procedure indledes i forhold til den ene eller den anden part.
- 24 Hvad endvidere angår den almindelige opbygning af og formålene med direktiv 2002/47 bemærkes det, at direktivet ifølge tredje betragtning dertil bidrager til at gøre det finansielle marked mere integreret og omkostningseffektivt og det finansielle system i Den Europæiske Union mere stabilt. Til dette formål er der ved direktivet indført en ordning, der skal begrænse de administrative byrder for parter, der benytter sig af finansiell sikkerhed inden for dets anvendelsesområde, forbedre retssikkerheden i forbindelse med finansiell sikkerhedsstillelse ved at sikre, at visse bestemmelser i insolvenslovgivningen ikke finder anvendelse herpå for at sikre den finansielle stabilitet, og begrænse afsmittende virkninger, hvis en part i en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse misligholder aftalen (jf. i denne retning dom af 10.11.2016, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, præmis 23).
- 25 I denne forbindelse har Domstolen med hensyn til direktivets artikel 4, stk. 1, som bestemmer, at indehaveren af en finansiell sikkerhed i form af pantsætning skal kunne realisere sikkerheden på en af de måder, der er beskrevet i denne artikel, fastslået, at denne ordning derfor giver finansiell sikkerhedsstillelse en fordel i forhold til andre former for sikkerhedsstillelse, der ikke er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 10.11.2016, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, præmis 25 og 50).
- 26 Det bemærkes, at i den sag, der gav anledning til denne dom, skulle Domstolen udelukkende tage stilling til, om direktiv 2002/47 skal fortolkes således, at det giver indehaverne af finansiell sikkerhed ret til at realisere denne, uanset om der indledes en insolvensbehandling af sikkerhedsstilleren. Da dette direktivets artikel 4, stk. 5, som det fremgår af nærværende doms præmis 23, ikke sonder mellem, hvorvidt indledningen af insolvensbehandling sker i forhold til sikkerhedsstilleren eller sikkerhedshaveren ved finansiell sikkerhedsstillelse, skal direktivet fortolkes således, at den ordning, det indfører, ligeledes giver sikkerhedshavere ved finansiell sikkerhedsstillelse ret til at realisere denne sikkerhed, uanset om der indledes en insolvensbehandling mod dem.
- 27 Som generaladvokaten har anført i punkt 85 i sit forslag til afgørelse, tilsigter direktiv 2002/47 at indføre en særlig ordning for aftaler om finansiell sikkerhedsstillelse for at gøre EU's finansielle system mere stabilt.
- 28 En fortolkning af direktivets artikel 4, stk. 5, hvorefter finansiell sikkerhedsstillelse i form af pantsætning mister sin virkning grundet den omstændighed, at sikkerhedshaveren tages under insolvensbehandling, hvilket forhindrer sidstnævnte i faktisk at inddrive sin fordring i henhold til denne sikkerhed og i praksis forpligter sikkerhedsstilleren til at betale sikkerhedshaveren beløbet for sikkerheden to gange, strider mod såvel denne artikels ordlyd som formålene med direktiv 2002/47. En sådan fortolkning

ville således føre til, at en sådan aftale i vidt omfang ville miste sin virkning, og ville efter omstændighederne kunne forårsage finansielle vanskeligheder for sikkerhedsstilleren, hvilket er i strid med formålet om at begrænse afsmittende virkninger i tilfælde af, at en part misligholder aftalen.

- 29 Det bemærkes endvidere, at da artikel 4, stk. 5, i direktiv 2002/47, som generaladvokaten har anført i punkt 59 og 60 i sit forslag til afgørelse, ikke præciserer, hvorledes en finansiell sikkerheds effektive virkning skal sikres, uafhængigt af indledningen af en insolvensbehandling, påhviler det medlemsstaterne at foreskrive passende foranstaltninger til at sikre en sådan effektiv virkning, idet en passende foranstaltning kunne være at foreskrive, at den finansielle sikkerhed ikke indgår i sikkerhedshaverens konkursbo.
- 30 Henset til samtlige disse betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 5, i direktiv 2002/47 skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne en forpligtelse til at vedtage lovgivning, der gør det muligt for en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse i form af pantsætning at inddrive sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed, når fyldestgørelsesgrunden er indtrådt, efter at sikkerhedshaveren er taget under insolvensbehandling.

Det andet spørgsmål

- 31 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47 skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse i form af pantsætning en forpligtelse til først at inddrive sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de i denne aftale relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed.
- 32 Hvad for det første angår ordlyden af denne artikel 4 bemærkes det, at udtrykket »sikkerhedshaveren kan realisere«, som anvendes i stk. 1, indikerer, at sikkerhedshaveren i tilfælde af, at der opstår en fyldestgørelsesgrund, har mulighed for at realisere denne sikkerhed, snarere end en pligt til dette. Derudover vidner udtrykkene »i overensstemmelse med vilkårene i en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse« og »i overensstemmelse med de i aftalen fastsatte vilkår«, der anvendes i denne artikels stk. 1 og 5, om den præference, som direktiv 2002/47 indrømmer aftalevilkår.
- 33 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 74 i sit forslag til afgørelse, forekommer det således, at der med denne bestemmelse tilsigtes, at aftaler om finansiell sikkerhedsstillelse fortrinsvis skal søges fyldestgjort i henhold til de aftalevilkår, parterne har fastsat.
- 34 Hvad for det andet angår den sammenhæng, hvori artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47 indgår, må det fastslås, at ordlyden af dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra l), som definerer begrebet »fyldestgørelsesgrund« som en »misligholdelse eller en anden mellem parterne aftalt begivenhed«, hvis indtræden »medfører, at sikkerhedshaveren har ret til at realisere« den finansielle sikkerhed, bekræfter betydningen af de aftalevilkår, parterne har aftalt. Dette fremgår ligeledes af ordlyden af andre af direktivets bestemmelser, såsom direktivets artikel 4, stk. 4, der henviser til »de vilkår, der er fastsat i aftalen om finansiell sikkerhedsstillelse«.
- 35 Under disse omstændigheder tilsigtes det med artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47, at en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse fortrinsvis skal opfyldes i henhold til de aftalevilkår, partnerne har aftalt, idet de i denne doms præmis 24 nævnte formål med direktivet respekteres.
- 36 Det bemærkes endvidere, at i mangel af aftalebestemmelser vedrørende dette spørgsmål følger det af disse formål, at sikkerhedshaveren først bør søge fyldestgørelse af sin fordring i den til dette formål stillede sikkerhed, før den pågældende søger opfyldelse i sikkerhedsstillerens øvrige aktiver. Et sådant

krav vil således, idet det gør det muligt for sikkerhedsstilleren at undgå i praksis at skulle betale beløbet for denne sikkerhed, der svarer til den pågældendes gæld, to gange, kunne medvirke til at undgå en afsmittende virkning i tilfælde af sikkerhedshaverens insolvens.

- 37 Hvad nærmere angår den i hovedsagen omhandlede situation synes det at fremgå af de i forelæggelsesafgårelsen indeholdte oplysninger, og navnlig af artikel 6.3 i aftalerne af 2011 og 2012, der beskriver den finansielle sikkerhed, der »sikrer banken kundens opfyldelse af dennes aftalemæssige forpligtelser«, at sikkerhedshaver først skal søge fyldestgørelse af sin fordring i den finansielle sikkerhed, før der søges opfyldelse i sikkerhedsstillerens øvrige aktiver, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 38 Henset til samtlige disse betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke pålægger en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse i form af pantsætning en forpligtelse til først at søge fyldestgørelse af sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de i denne aftale relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed.

Det tredje spørgsmål

- 39 Den forelæggende ret ønsker med det tredje spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2002/47, og navnlig dette direktivs artikel 4 og 8, skal fortolkes således, at en sikkerhedsstiller, hvis sikkerhedshaveren ved sikkerhedsstillelse i henhold til en aftale om finansiell sikkerhedsstillelse i form af pantsætning har fået fyldestgjort sin fordring, der var opstået som følge af manglende opfyldelse af de relevante finansielle forpligtelser, i andre af sikkerhedsstillerens aktiver end denne sikkerhed, skal tillægges en privilegeret stilling i forhold til de øvrige kreditorer under sikkerhedshaverens insolvensbehandling, således at sikkerhedsstilleren kan inddrive den stillede sikkerhed.
- 40 Ifølge Domstolens faste praksis er begrundelsen for et præjudicielt spørgsmål ikke, at der skal afgives responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål, men at der foreligger et behov med henblik på selve afgørelsen af en retstvist, der vedrører EU-retten (dom af 10.11.2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Som generaladvokaten har anført i punkt 93 i sit forslag til afgørelse, vedrører hovedsagen en tvist mellem Ükio bankas og Aviabaltika angående opfyldelsen af de af disse parter indgåede aftaler af 2011 og 2012 og ikke forløbet af Ükio bankas insolvensbehandling. Det fremgår hverken af det i anmodningen om præjudiciel afgørelse anførte, at den forelæggende ret skal tage stilling til et modkrav om tilbagebetaling af den finansielle sikkerhedsstillelse fremsat mod denne bank, eller at den forelæggende ret skal tage stilling til spørgsmål vedrørende Aviabaltikas mulighed for at opnå fyldestgørelse af sin fordring på Ükio bankas i henhold til denne sikkerhedsstillelse i forbindelse med insolvensbehandlingen.
- 42 Derudover indeholder denne anmodning ingen angivelser af, hvorvidt der foreligger nationale bestemmelser og i givet fald med hvilket indhold, som den forelæggende ret, alt efter Domstolens besvarelse af spørgsmålet, ville skulle anvende ved afgørelsen af den tvist, der er indbragt for den, og som ville kunne have indflydelse på kreditorernes rangfølge i forbindelse med denne procedure.
- 43 Under disse omstændigheder må det fastslås, at det tredje spørgsmål er af hypotetisk karakter og derfor skal afvises.

Sagsomkostninger

- 44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 4, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/47/EF af 6. juni 2002 om aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/44/EU af 6. maj 2009, skal fortolkes således, at bestemmelsen pålægger medlemsstaterne en forpligtelse til at vedtage lovgivning, der gør det muligt for en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning at inddrive sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed, når fyldestgørelsesgrunden er indtrådt, efter at sikkerhedshaveren er taget under insolvensbehandling.
- 2) Artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2002/47, som ændret ved direktiv 2009/44, skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke pålægger en sikkerhedshaver i henhold til en aftale om finansiel sikkerhedsstillelse i form af pantsætning en forpligtelse til først at søge fyldestgørelse af sin fordring, som er opstået ved manglende opfyldelse af de i denne aftale relevante finansielle forpligtelser, i denne sikkerhed.

Underskrifter